

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

САДАШЊОСТ И БУДУЋНОСТ.

„Устај, живи, бори се, не клони“!
(Змај.)

Грашна ли је слика, што ми машта ствара,
Будућности лепше која над обара.

Та грозна си слико садашњости клето:
Све паклени дуси што пропашћу прете.

Ох, та што ме гониш ти грозна авети,
Што ми веру рушиш, дарак овај свети?
Загрљаја ледна нисам жељан твога,
Врелу крв што следи у дива силнога.

Зар над нами ђаво да победу слави,
Да нас грли, грли — док нас не задави?
Дух нам окувао, понос уништио:
Није чонек више, што је негда био.

„Умиљато јагње и покорна глава“,
То нам цела мудрост-накарада права.
Само пуста блага нека доста буде.
— Гле начела мудра за себичне људе!

Ко за веру, језик и народност мари,
Који верно чува, што су стекли стари.
Који своје брани а туђе не дира,
Томе мудро веле: „то се не рентира!“

Неслога и завист, сујета и злоба
— Све врлине красне — диче наше доба.
Образ и поштење — а ко зато мари?
Та слађи су брате масни залобаји!

Улизице, лаже, издајнице гадне
Живе муком, трудом сиротиње јадне;
А поштеног гоне ни дужна ни крива.
— Живот сваким даном несноснији бива.

Ал где дивна чуда! У сред ноћи тавне
Светлуцају звезде омладине славне.
Будућности лепше сваког' вера крепи,
Та божанска сила, што нам с' неба слети.

Вера, над и љубав сваког храбри, снажи,
А за жртве своје награду не тражи.
Дужност свету врши кад крет на се прима,
Кад истину смело проповеда свима.

За идеју живи, за идеју пада
Духом је тим јачи, ако телом страда;
Савршенству тежи, тој јединој цели —
— Од себични људи та га мис'о дели.

Једнакост, слобода, истина и правда
Давно погажена спаса тражи сада.
Ој ви божи дари, од нашега сјаја
Крепиће се душе млађег нараштаја! —

Ох чујетел' децу, очајна им гласа?
У нас помоћ моле, у нас траже спаса! —
Потомство ће клети — побледи ће зора —
Грехе наше тешке ако кајат' мора.

Станко.

НАШЕ МАТЕРЕ — НАШЕ УЗДАЊЕ.

Ми смо у врло тешким околностима,
особито овај део нашег народа, што је
расут по Бачкој, Банату и северним кра-
јевима уже Угарске. Нас ако је тек не-
што више од пола милијуна у овим кра-
јевима, па и то нигде не живи компактно

у једној гомили, него измешано са свима
народима и свима верама, што их има у
круни св. Стевана. Покрај тога, ми смо
у последње доба и у својој кући поцепани,
а нисмо свуда на доброј нози ни са сво-
јим црквеним поглавицама; зашто? то не

спада овамо, нит је наш задатак, да те прилике овде расправљамо; али кад се узме, да смо са тих немилих околности и на просветном пољу застали и да су нам већ сви суседи испредњачили у том, онда се тек види, како нам је судба тешка и с каквим големим неприликама и тешкоћама имамо да се боримо, тек да се одржимо, а камо ли да напредујемо. Наше ће матере поњати то наше јадно стање, које нам задаје тако велике бриге, да већ не знамо куда и на кога да се обратимо за помоћ. Ми смо о томе много и дуго мислили, па не можемо данас да нађемо ни јачег ни бољег ослонаца за ово наше јадно стање, него што су наше матере; оне нас могу сад спасти и извући из овог мучног доба. А знате како?

Да спремају својим добрим васпитањем и узорним примерима бољи нараштај; својим домаћим радом, својом пажњом и разумном штедњом да унапређују кућу и домаћу привреду с једне, а склањањем својих мужева, браће и одрасле деце на попуштање у међусобним зађевицама с друге стране.

Матере наше могу и на једној и на другој страни много помоћи. Историја нам пружа више примера, где су матере и сеје измиривале и таложиле најраспаљеније мушке страсти, а од деце своје стварале узор-карактере и примерне родољубе. Па и наша историја износи нам велик број светлих примера женског пожртвовања и женског рада за народну корист и његов моралан и материјалан напредак. Готово би се могло рећи, да су нас једино наше матере провеле кроз вековне патње и неудаће. Наш је народ под тешким ударцима душманским често до очајања долазио, а матере су га храбриле и одушевљавале и пуниле животним духом свога имена, језика и вере.

И данас су дошла тешка времена за нас, и данас је нужно, да се приберемо, па да се прихватимо сви слошке, да се само очувамо у животу и духу своје.

Сад нас истина не конаби душманска сабља, ал нас гони и сатире туђа култура, која нас сваким даном све више стеже и у своје јато одвлачи. Културна је сила јача и опаснија од физичне, јер се

пружа у шећеру, ослађено; а кад се она даје мање образованом народу, а он ју као и дете, — што иде за шећером и слаткишем, куд ти хоћеш, — прима радо и не слутећи да му тај слаткиш може и стомак живота пореметити и отупити укус за своју природну и здраву народну храну.

Од свију културних покушаја, што су на наш народ овамо наплазили и наплазе најопаснији је онај, што нам се сад подвлачи у облику туђих малодечијих школа, тако званих забавишта.

Ми смо у лањским бројевима нашега листа објаснили нашим матерама, какве су то школице, те није нужно, да овде сад понављамо оно. Ал толико напомињемо, да су то школице за децу од 3.—6. године, дакле за доба, кад је душа и срце детиње најмекше и кад се сваки спољни утисак најлакше и најдубље може урезати; а познато вам је, да се они знаци, што се у младу кору зарежу не изгледе ни у најдубљој старости.

Те школице имају дакле знатна уплива на развитак и потоњи душевни живот деце, јер у каквом кругу, под каквим околностима проведу деца ово најраније детињство, такав ће значај понети и у свој доцнији зрео век.

Ове школице су нова установа, нема тек 30—40 година како су поникле, па су у образованом свету тако брзо распрострањене, да је данас ретко наћи у оним горњим европским крајевима варошице и села, где оне својом топлотом не загревају душе оне мале дечице. Па и код нас се почеле ширити. Ево већ две године, како је сомборска црквена општина посадила један стручак у својој просветној башти, који је мирисом својим задахнуо и молску политичну општину и „Просветну задругу Српкиња“ у Ст. Бечеју; а спремају се да посаде у своје дому оваке школице и новосадска, вел.-киндска, вел.-бечкеречка, сентомашка па и остале наше добротворне задруге Српкиња с ове стране. Браћа Хрвати имају већ од више година оваку угледну школу у Загребу, а и краљевска срп. влада преко спремна је, да изашље на изучавање ове струке једну своју питомицу, па да се и тамо отпочне из најнижег де-

тинства радити на систематичном васпитном позиву нашег подмлатка.

Ни браћа Мађари не стоје у овом скрштених руку; они раде живо, а почели су много пре нас подизати ове школице поглавито у оним крајевима, где им је народ измешан с другим народностима, те тим знатно с једне стране снаже свој дух, а с друге упливишу и на остале народе, да пружају њима своју децу, па да се ту у колу њиховог просветног рада напајају њиховим духом и животом. По себи се разуме, да ће наша деца у таким школама, још у првој младости својој присвојити брзо и лако њихов језик, њихов дух, па боме и веру, јер ту се све то пружа у игри и приповетци, што је овакој деци најприступачније.

Мађари имају и своју средишњу женску задругу у Будимпешти, која шири идеју о тим школицама и потпомаже великим новчаним средствима подизање тих школица. И сама влада, па и друга хумана друштва њихова иду на руку, да се ове школице млоге. У торонталској жупанији, где немају ни четвртину свога мађарског становништва, подигли су десет оваких школица; а најновија жупанијска скупштина — која се прошлог јануара месеца држала у В. Бечкереку као главној жупанијској вароши приликом свечаног отварања и освећења нове жупанујске заграде, — решила је, да се има приволети свака општина у тој жупанији, —

где је око 250.000 нашег народа, — да о свом трошку у течају идућих 10 година имају подићи оваке мало дечије школе.

Ако се тај закључак изведе у чисто васпитном смеру т. ј. у опом језику и духу, којем припада већина општинског становништва: онда су нас задужили вечном хвалом заступници те жупаније и њен поглавица; ал ако се изведе у духу и смеру, који се проширио тамо и у средњим заводима, што су основани чистом српском крајцаром, онда је по нас и наш живаљ тамо велика опасност и ми за то у напред опомињемо наше матере и чинимо их пажљивима, да на ову околност бодро пазе и да своју децу а нашу будућност чувају од туђинске заразе свим жаром свога великог родољубља. Оне могу ту помоћи на два начина, или да саме васпитавају своју малу децу по упутству књиге Др. В. Бакића, „Поука о васпитању деце“, која је изишла у књижари Миливоја Каракашевића у Сомбору, а награђена је од „Матице Српске,“ или да се удружују баш ли ове цели ради, па да подижу оваке школице у своме кругу и у своме духу и језику. Ми то очекујемо, ми се уздамо у наше матере, јер оне су нам кроз све тешке дане знале очувати наше име, наш језик, наше обичаје, нашу свету православну веру, наш цео народни живот, па за то и сад полажемо у њих сву наду и велимо, да су наше матере, — наше велико поуздање!

ПРИЈАТЕЉСКА ПИСМА.

III.

(После игранке.)

Ц. 20/1 81.

Видите да сам ја добар пророк, драга госпо! Ви истина кријете, да сам погодио, али се ипак по гдегде и сами издајете. Истина је дакле, да је врло ретка мати с толико снаге, да у свакој прилици савлада своју материнску љубав, а у праву корист свога детета. Ретка је и у других народа, а у нас већ тако, да је не можемо управо ни наћи. Нико не уме волети своје дете таким милошћу као Срикиња; ваљда ни у

којем народу није тако чврста веза између кћери и матере као у нас; нико — може бити — неће тако бранити или ожалити своје дете као наша мати; али ваљда нигде не чине матере толико погрешака против среће и напретка свога порода као наше... Као да та љубав та милост њихова није права, ал опет тако интезивна, да им завлада целом душом, па не да маха ни мисли, ни разлогу.

Ја сам нерадо и са страхом изрекао ово горко искуство, ал кад га већ Ви нисте умели опроврћи, онда ће јамачно бити основано. Кад је већ и Вас та материн-

ска милост, гизда и сујета, што је Немци зову „Affenliebe“, толико свладала, да ма и за један тренут заборавите на напредак свога детета, чему се имам надати од просте и неуке жене? Ако се Вама не смем чудити, кад навалице идете против среће свога детета, како се могу чудити сељанци, кад мужа поткрада, да кћери белила и руменила купи? . . .

Опростите ми, драга госпо, овај на-сртај на нежно срце материно, али није другче, него сте га потпуно заслужили. Та заслужили сте још више: заслужили сте оно, што сте са своје слабости доп-ста и искусили. Милица је — као што ми пишете — била после игранке неко вре-ме озбиљно болесна, а ви сте се јамачно над болесном јединицом кајали и укора-вали, што нисте права мати били . . . Је л' те да кајање јако тишти; да је тај укор врло тежак.

Не ћете да признате? — Ви не ве-рујете, да је Милицу по свој прилици већ она спрема у болест бацила? Ви сумња-те, да се младо, нежно девојче могло разболети само за то, што се недељу дана које по свакојаком времену витлала по вароши, које и гладно и жедно; ни не-испавано и неумивено, и весело и љутито, у тесној влажној собици над неуким по-словом мучило; што је толико времена у оном раздражењу своје живце кињило; што се на самртне муке стезало и што је најпосле онако изнурено и пола голо на цичу симу изашло? . . . Ако Вам и то није доста; ако мени као лекару не ве-рујете, упитајте у Вашем друштву, коли-ко је њих баш пред игранку оболело, па — може бити — и болесно играло . . .

Али све и да није тако, зар је на самој игранци мало прилика, које могу оштетити телесно или душевно здравље, само ако се не пази! О госпо, та Ви бар знате, шта су наше игранке, па ако сте и тамо били така мати, као што сам је у првом писму нацртао, онда не тражи-те другога узрока Милициној болести. . . . Хајдете за мном па ћу Вам их на сваки прет набројати.

Милица се стресла и задрхтала кад је у осветљену салу ступила, и та гроза држи је као у некој грозници. Ушла са

зиме, па на расхлађено, разголитано тело нагла на један мах она влажна топлота од заложена, препуна простора. Кожа и крв немају мах да се правилно довију тој прекој промени, па од туда протис, од туда дрхтавица. Шта ће од тога не-реда бити живцима и унутарњим органи-ма, то се још не зна. Може наићи сева-ње; може кихавица, а може и што опа-сније . . . Ви ту дрхтавицу видите, па јој се чисто радујете: сећате се, како сте и Ви били узбуђени, кад сте први пут у велико друштво ушли . . .

Срећом неће дуго трајати. Ево Ми-лица већ игра, и тек што је један пусти а други је прихвати. Нема сиротица вре-мена ни да одахне, а стегнута, већ је и онако тешко дисала. С почетка су јој и ципеле сметале, ал је и то некако прету-рила, па мислиш лети. Кад пролети видиш како јој са запурена лица тече зној, како јој се груди бурно дижу и спуштају; како јој свака жила јако и брзо бије, па и кад стане не даду јој ни толико време-на, да од Вас лепезу прихвати . . . Вама то мило, и тек као из неке кокетерије претите и забрањујете, да опет попусти-те чим који играч дође. Девојчица у свом првом одушевљењу не зна мере, а и Вас материнска сујета занела, па заборавили на најпрече.

Нисте? — Па што дозвољавате оно, што би у свакој другој прилици строго забранили? За што пуштате тако нежно дете, као да је сутра измак свету. Зар она игра? Та игра се, ал са животом, мајко јединичина! Ухватите јој било, па га избројте; метите јој руку на срце да видите како стрепи; покушајте, може ли од дахтања и речи изустити; погледајте, како је зној облио, питајте је колико је пута толики простор обиграла, па поми-слите онда на све оно, што сам Вам не-кад говорио. Сетите се оног нашег рачу-на, по коме излази, да играч, који целу ноћ тако игра, као Ваша Милица, намучи своје ноге као да је десет миља препе-шачио; да напреже и мори своје срце, као да је пет дана тежак посао радио; да дисањем и испаравањем потроши толи-ко колико би му за неколико дана доста било; да неспавањем изгуби толико, ко-

лико би изгубио кад би два дана гладовао, и да су му најпосле неке обаве тела тако поремећене, као у најтежој болести. А кад се тога сетите можете ли рећи, да нисте заборавили најпрече, — здравље и живот свога јединчета.

И још то не би било тако опасно, да није и других неприлика, које Ви превиђате. Код куће сте и сувише брижљива мајка, па ее бојите и свеже воде, а на игранци ћете једва махнути главом, ако видите, да Вам кћи онако угрејана ледено пиће пије или сладолед једе. Код куће чувате Милицу од најблажијег ветрићка, а на игранци ћете је по неколико пута изводити у гардеробу, ма онако угрејана хладним и промахивим ходником и наземла. Код куће проветравате сваки кутић, само да Вам јединица не дише покварен ваздух, а на игранци се и не сећате, да сте у читавом мору прашине и смрада. Ето једва свећа горе; ето и Вас у грлу гребе, а у прсима гуши; ето су Вам већ очи поцрвениле, а уста обљутавила; ето Вас најпосле и глава заболела — а све то није само од запаре, ларме и метежа. Зар не видите колико их је са златним или сребрним пудром у коси, с куповним блиставим цвећем или другим каквим накитом, са кога се круни оштра отровна прашина, да је Ви онда удишете? А кад то Вама смета и ако мирно седите и тихо дишете, шта ће учинити Вашој кћери? Нека надражи и повреди душник и плућа, па је тиме отворен пут разним грудним болестима. Зар је једна после игранке начела најпре куњати, па баш и боловати, да се никад више не предигне! Ви то све видите и све знате, па опет до беле зоре у тој кужној атмосфери проведете.

Него пред зору и Вама већ досадило. Истина мање је света и врућине, али што је остало, игра да се помами, а међу њима и Милица. Зовете је већ неколико пута кући, спремили сте већ и огртаче, ал јој још никако не даду. Ви опет мислите: „нека се данас издовољи, а други пут ће друкчије“, па једнако попуштате. Није ни Вама шкодило, и ако сте тако исто радили, па ваљда неће ни њој.

Не ће? . . . Погледајте је сада; сада

сте код куће. Промотрите њу а промотрите што је на њој, па реците, шта је горе опало? Зар не изгледа као да се из битке вратила? Видите ли како је мртва уклађена како једва трепавицама повлачи, како јој се око угасило; како јој лице потавнило и опало и како јој рука дрхти а нога клеца? Ето се једва свукла те мртва пала, а у сну покашљује, уздише, бунца и немирно размахује. Питајте је сутра дан, како је спавала, и загледајте јој тек сада у лице. Што прилеже, што се гури, јежи и завија, што не једе, што није онако весела као што је пре била! Што јој се свако вече зажари лице, и што јој гору очи и дланови као жеравица . . . Милица Вам је озбиљно болесна, а с њоме још неколико њених другарица које су се исто тако провеле.

Ето Вам, госпо, по избор узрока, зашто је Милица — а и многа друга — после игранке оболела. Ви то јамачно и сами знате, ал нерадо признајете, већ с тога, што сте управо Ви узрок свему. Не кажем, да сте као мати својој кћери оно закратили, што ваљда ни једна мати не закраћује; не иште се од Вас да Ви Милицу под стакло метнете, али између једне и друге крајности има толико средине, да се по њој можете по вољи прошетати. Нити браните умерено играње; нити пуштајте да Вам игра дете умори, па сте учинили оно што чине и добре и разумне матере. А како са игром и забавом, тако нека је у свему. Недајте материној сујети и слабости маха, и сетите се увек, да се савлађујете рад' среће свога детета.

Ви се смешите мојим саветима . . . Може бити да су у овај мах неумесни — бар према Вама — ал свакако има много и много матера, којима не би ни најмање шкодило. Ја се, истина, од њих не надам много: „Ко потоке може уставити, да к сињем мору не хитају“, али ме је гонило жалосно искуство, да Вам их силом наметнем. Примите их као пријатељски поздрав из даљине, где се живи без балова. Опростите ми сву интригу, и сетите се да Вам их шаље Ваш некадашњи лекар.

Др. М. Ј. Б.

НЕПРЕСТАНО МОЛИТЕСЈА.

Едно одвећ топло после подне, лежала је у малом, али лепом летњиковцу, гђа Н. на дивану, одмарајући се у хладовини, премишљајући на много што шта, а највише, да јој гости, које то после подне очекује, сву удобност нађу.

Једном јој паде поглед на икону св. Јована, под којом јој је мило чедо до ње елатко спавало. На икони је стајало, — на узаној белој прузи, као пантличица обмотана око крста, који је св. Јован обучен у кожи држао, — написано: „Непрестано молитесја.“

На уснама гђе Н. пређе лак осмех. Чудно, рече у себи, у данашња бурна и живахна времена, пуно весеља и других наслада, ко ће још и поред других кућних брига, непрестано само да се Богу моли. У том јој застаде реч у грлу, учини јој се као да криво учини, те се прекрсти рекавши у себи, па ипак, колко би се зала мање починило, колко би се невоља уклонило, кад би се, у место којекакве лудо-рије, Богу молило. У свом покајању баци очајан поглед на икону тражећи опроштаја. Икона је висила међу два отворена прозора, уз којих се узвијо диван свеж боко-ружа, сачуван хладовином гранате листе.

О светитељу! настави даље у премишљању гђа Н., како је теби мало требало

Н. Сад.

да се захраниш и заоденеш, а ја, која све у изобиљу имам, дотакох се твоје побожне, свете и спасавајуће заповести. Можда бих и ја задовољнија била кад би се повиновала твојој жељи и кад бих се тако скромно одевала и хранила као ти; али како бих у данашње време упала у очи, изгледала бих као чудо девето. Боже о-прости мојој чудној мисли, не упиши ми у грех, а ти св. Јоване подари ми снаге да обарам сујетне тежње.

Упревши тако у мислима очи на икону, примети да се она зањијала, престрављена чудним помислом скочи са дивана укоченим погледом посматраше њијајућу се икону. Присуство духа јој даде јачину те одмакне кола, у којој је детенце спавало, мислећи, да је слаб клин или да се земља неприметно затресла. Но како се ужасне кад испод иконе смотри змијину главу.

На њену ужасну вику, дотрчи служавка, која начини грају те дођоше људи у помоћ и змију утку.

Дуго је требало да се гђа Н. прибе-ре од страха, а прво јој беше да на колена благодари Богу за спас детета јој.

Данас је већ старија жена, живи тихо и скромно. Од ње сам чула често говорити: „Непрестано молитесја.“

М — — ђа.

ЖЕНСКИЊЕ И КЊИГЕ.

Пирон, француски списатељ и строг посматрач тврдио је. да књиге које је једна женска читала показују њено душевно изражање. И да се по тој књизи т. ј. у каквом је облику остала после читања, карактер, оне која ју је читала, пресудити може.

„Кад сам се хтео женити“ приповедао је Пирон, дуго сам се мислио, којој моју руку и моје срце да поверим. Три лепе женскиње биле су ми на избору. Позајмим свакој једну књигу истог садржаја нове новцате без икаквог прљежа, после осам дана поиштем исте натраг. Па каква

Н. Сад 1888.

разлика! Једна је донела прљотина различне сорте; места масна од кафе и мацуна, само не од мастила, које би ја још понајпре превидио. Друга књига дошла је чистија само је по њој бушено, чешано, ноктима гребано. И на трећој се видело да је читана, али неповређено беше враћена, само једно мало местанце беше од мастила, за које се читатељка одма извинила.“

Идућег дана ју Пирон посети и врати се као њен младожења.

Пирон је имао срећан брак, уопште, који га познаваху, завидише му на изврсној женици.

С немачког М — — ђа.

ЛИСТИЊИ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Крајцарско друштво у Загребу. Српкиње Загребкиње и то: Јела Поповић, Јулија Орешковић, Паулина С. Торбица, Паулина Г. Матејевић, Катица Јовановић и Даница Петковићева заверили се, још лане, да ће за добротворне цели штедити сваки дан по новчић (крајцару) и тако су од своје заштеде од прошле 1887. г. скупиле своту од 21 ф. 90 н. и предале уредништву „Србобрана“ с молбом, да ју преда загребачкој срп. православној цркв. општини као први прилог за оснивање фонда за загребачку српску вероисповедну основну народ. школу. Слава таким Српкињама!

Хрватски учитељски дом у Загребу. Изашао је печатан исказ о приносима за градњу хрват. учитељ. дома. По том исказу изјавило је 1090 учитеља и учитељица да ће приложити своту од 25.998 фор. 80. новч. а од тога уплатили су већ 8217 фор. 30 новч. што је донело интереса 323 фор. 89. новч. Госпојински одбори у Загребу и другим местима скупиле су 2764 фор. 12 н. Од продатих срећака утекло је чистих 13.946 ф. 50 н. Свега у готовом новцу 26.251 ф. 81. н. Трошак износи: 3062 ф. 77. н. те преостаје готовине: 23.189 ф. 04. н. Кад се овоме дода 17.782 ф. 50 н. што је обречено и 20.000 ф. — од „учетељске задруге“, даље 10.000 ф. — од „хрв. пед. књиж. збора“, онда се показује укупна свота за градњу хрв. учит. дома од 7.971 ф. 54 н. — врло красно!

Мухамеданкиње у Петрограду. У тој престоници руској живи доста знатан број Мухамеданаца, који су тамо дошли из разних крајева азијатске Русије. Те Мухамеданкиње саставиле су не давно тамо своју женску добротворну задругу, која на руском језику издаје свој задружни лист, коме је задатак, да обучава и просвећује буле и девојке о томе, како се кућа кући, деца васпитавају и доноси белешке о светским важнијим догађајима из женског друштва.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Брашно ваљано да познаш. Стисни га у руку, па онда стави на сто, ако остане стиснуто, не ваља. Можеш га и овако познати. Баци брашно на глатку ствар, ако одатле одпада као

прашина, не ваља, ако се лепи за ту ствар, ваљано је и по боји се познаје. Ако је бело, па се прелива у жућкасто, добро је, ако иде у модрикасто, не ваља.

Нишадор у кући. Мало нишадора у кречну воду бачено. начини је меком, па и за прање кошуља и за заливање цвећа нема боље; том водом пере се и бојадисано (фарбано) рубље боље него другом водом

Сирће од љусака воћних. Скупи све љуске и семењаке од јабука и т. д. у један лонац ил суд и поли то кључалом водом, да огрезне у њој. Тако додаји љуске и семењаке и кључале воде док не буде лонац ил суд онај пун. Кад се напуни, покри крпом и држи на сунцу ил топлим огњишту и за 6—8 недеља имаћеш најизвреније сирће.

Прље од стеарина оперу се јаким спиритом са сваке хаљине.

Прље од креча, као и од цеђа на платну опери сирћетом помешаним с водом, а на вуни и свили лимуном с водом мешаним.

Прље од пива и кафе ваља одмах опрати у чистој води или посути кристалисаном содом, па онда опрати.

Аљине кожне од мољаца да сачуваш. Поспитно стучене галице, али добро осушене али тако, да кроз до коже дође.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Кожа одојчади и мале деце врло је нежна, па часом оболи. То се види и при најобичнијим приликама н. пр. кад деца једу кисела купуса. Кисео купус разједе их око уста, те кожа поцрвени, а гдекада се и опришти и разрађава. Одојчад су још нежнија. Њиховој кожи на лицу може шкодити јара од ватре или лампе, ветар, хладна вода, јака припека и свака ма и мања драж. То особито вреди за одојчад ако су једри, пунокрвни и од себе румена. Често и руса или „фирцигер“ долази отуда.

Ко носи тесне подвезице, има хладне ноге. Трудне жене треба да их се чувају. У њих је и онако опток крви у ногама успорен, па ако још крвне путеве подвезицама загате, онда је болест готова. Жиле на ногама набрекну; по листу и око цеванице учине се неке модре квр-

ге, и кад то потраје, хоће и да се нога разрањава. И жене, које много стоје (праље) или ходе, ваља да не стежу подвезице.

Свак' најмирније спава, кад му је глава на више, а тело на ниже. Најбоље је покрити се до главе, зими топлим, а лети лаким покривачем. Ко се научио, да су му руке ван јоргана, може ласно озебити, а ко се покрива преко носа дише покварен ваздух. Чим се легне, ваља се опружити, а најслађе се спава на узнак. За то треба децу још од малена навикавати, да се у постељу одмах опружају, и да увек на узник леже, где то никако не иде, увек је боље, лећи на десну страну. С десне стране је најтежи орган у трбуху — јетра или црна цигерица — па кад се тако легне навали се тај орган на ребра, те не тишти друге делове. Ко лежи на левој страни, оном притискује црна цигерица желудан, па му не да слободно варити, и сварено у црева преливати

Дустабане. Ко има дустабане (Plattfuss) нека не иде бос или у папучама, јер ће му све горе бити. Чим устане ваља да се обује. Обућа нека му је, таман уз ногу, и нека има повисоке и пошироке петице (штикле). Ако га почне бо лети око чланкова, ваља да болесну ногу сваки дан стеже тракама од фланела или платна, како се неће размицати.

Мидери и стеге. Сви лекари су против стезања мидерима, а имају право. Ко стеже прса и пас, тешко дише и слабо храну вари. Стезањем се и опток крви поремети, па отуда долази мука и несвестица. Још више шкоди јако стезање сукања. Проф. Петенкофер у Минхену доказује, да црна цигерица (јетра) женскиње не пати толико од мидера, колико од јако стегнутих сукања. Одмах до Минхена има једно село — Дахау — где су сами баварски тежаци — и где се и незна за мидер, па баш женскиње из тога села болују и умиру од црне цигерице. Секцијом је доказано, да стезање сукања начини читаву бразду у црној цигерици, па да је то узрок боловању и умирању. Сељанка носи по неколико сукања једну врх друге, па да се добро држе, стегне их око паса колнко може. Научи се истина на то, ал' касније скупо плати ту навику.*)

Др. М. Ј. Б.

*) Читамо у најновијим немачким листовима, да је берлинско друштво за неговање болесника поднело земаљском сабору предлог с молбом, да се удари порез на мидере (корзете). Ово су већ крајне мере против те неприродне стеге. Уред.

Р А З Н О.

Др. Милан Јовановић Батут наш поштовани сарадник потврђен је од краља српског Милана за редовног професора јавне хигијена на београдској великој школи. Честитамо ономе братском народу, што добија тако одличну и научну снагу, а њему желимо, да затече тамо онако искрен и мио круг пријатеља, као што га у нас оставља. Сретно му било!

Ленка Хаџићева наша одлична глумица изишла је последњи пут на позорници 29. децембра пр. г. и опростила се од публике српске. Том приликом даривале су је неколицина новосадских госпођа са златним сатом и ланцем, гђа Марија Ђ. Поповића скупоценим зборником, а чланови позоришне дружине лепим венцем.

Св. савска прослава. Св. Сава је најчистија и најлепша успомена из наше прошлости. Ово светитељско име лебди нам најузвишеније пред умним очима и о његовом дану напада нам се душа и срце најплеменитијим мислима. То се онажа на општој радости, што се тога дана излива из срдаца мушких и женских, старих и младих по свима крајевима нашег народа у беседама, песмама, декламацијама и наздравицама, које се приређују и у којима се одаје слава и спомен томе првом просветитељу и учитељу српском. У то коло прославе светитељске ухватиле се све православне цркве, све српске школе, све православне општине, сви просветни заводи наши, па тако је и Нови Сад прославио тај свети дан у црквама својим, у срп. вел. гимназији и „Матици Српској“. У гимназији је у лепом говору изнео живот и значај светитељев ученик VIII. разреда Бранко Станојевић, а за њим у поучном говору професор Андрија М. Матић преглед васпитних смерова и принципа у најстаријих образованих народа до наших чисто хришћанских и човечанских тежња. За тим се прочитала имена приложника на ту гимназију и ученици отпевали „Ускликнимо“. После подне у 4 часа била је свечана седница књижевног одељења „Матице Српске“ где је био присутан и леп број мушких и женских грађана наших. У тој седници је члан књижевног одељења А. Варађанин говорио у спомен скоро-преминулом председнику „Матице Српске“ и препородиоцу народне школе и њене наставе др. Ђорђу Натошевићу. У вече тога дана приредили су ученици срп. вел. гимназије лепу „беседу с игранком“ у корист својим сиромашним ученицима,

која је око 1000 фор. чисте хасне принела тим ученицима.

„Хан“, тако се зове једно велико, пространо празно земљиште преко пута од срп. основне и више девојачке школе у Новоме Саду, што је новосадско вар. представништво поклонило, а високо кр. угар. министарство одобрило, да се ту подигне нова зграда српског народног позоришта. Тај глас ће за цело обрадовати сваку нашу Српкињу, те га за то овде и бележимо. Напомињемо, да је прошле године баш уз тај плац купила добротворна задруга Српкиња Новосаткиња лепу двокатну кућу за своје цели.

Највећа добротворка. 8. децембра пр. г. по нов. кал. умрла је у Паризу *гђа Босика*, до сад највећа добротворка на свету. Она је била у младо доба сирота девојка, ранила се трговачким подузећима. Упозна се са књиговођом Бошком, спет сиротим човеком и узму се. Живели су красно и задовољно и бог их благослови једним сином, који им премину у цвету своје младости. Радиле су обоје, и као подузетници и ваљани трговци отворе они 1867. г. у Паризу јевтину пијацу“ (*Von Marche*), један базар, где је могао сваки набавити себи све што му треба, да се одене од главе до пете. Та им радња тако пође од руке и с таким напретком, да су за кратко време купили 4 велике куће и напунили све еспапом. У радњи тој имало је посла до 4000 раденика. У највећем жеку рада тог, умре јој, пре неколико година муж, а она продужи сама ту огромну радњу и тако је умела удезити, да је посао ишао још тачније, сигурније и брже, јер је из саме радње узела најбоље и најобразованије раденике, па је с њима створила капитал од 20 милијуна франака (они су дали 7½ милијуна, а она 12½ мил.) по коме се размеру после и хасна делила. У радњи њеној имала је она за своје раденике, школе, читаонице, кафане, музику, купатило, пензиони фонд и сваке друге удобности. Они су сви били као деца њена, па се и старила за њих и после своје смрти.

Она је све своје имање од 20 милијуна франака оставила својим раденицима. Ко је код ње тек један дан у радњи пробавио добио је по смрти њеној најмање 100 франака на поклон. Ко више, тај више добио. Они, који су 5 година цровели по 10.000 франака, а они по 10 година по 100.000 франака и т. д. Пензионем фонду остало је више милијуна.

Оваког примера женске милости није било до сад у свету.

Рускиње гђице Ина Даријали Коханова као певачица и Наталија Калиновска као пионискиња (свирачица) приредиле су прошлог месеца у Цариграду један концерат, који је турске највише кругове тако усхитио, да их је сам султан Абдул Хамид позвао у свој двор, те су и тамо у дворском позоришту у кругу највиших дворских чиновника и султановог харема приредиле концерат, који је тако занео султана, да је обдарио сваку уметницу с орденом за уметнике и са 2500 франака.

Забаве. Стигли су нам позиви за светосавске беседе од срп. православних *омиштина* у *Сарајеву* у корист фонда за одело сиротој школској деци; *Глини* и *Бановци* у корист доготовљења своје православне цркве; *цркв. певачког друштва* у *Чакови* у корист благајне тога друштва; православних мостарских Срба у корист фонда за потпомагање сиромашне школе деце; *срп. акад. друштва „Зоре“* у *Бечу* у корист подизања споменика песнику српском Ивану Ф. Гундулићу. — А примили смо позиве и ученика *срп. вел. гимназије карловачке* за забаву с томболом и игранком, која се приређује уочи Сретенија у корист сиромашним ученицима те гимназије и *срп. акад. друштва „Србадије“* у *Грацу*, који приређују „беседу с игранком на Сретеније у корист подизања споменика песнику срп. Ивану Ф. Гундулићу.

ЧИТУЉА.

У Маглају у Босни преминула је у цвету младости своје *Мара С. Бјелајац* рођ. Милића супруга тамошњег пароха. Била је узорна домаћица, ваљана Српкиња, потпомагала је, где год је доспела. Лака јој црна земља била!

Баш на ново лето умрло је у Београду чувени књижевник *Ђорђе Малешкић* у својој 72. г. живота. Родом је из Јасенова у Банату, а прешао је у Србију 1838. г. био је у разне службе тамо, на послетку професор и управитељ београдске вел. гимназије. Преклане био је прослављен његов педесетогодишњи књижевни јубилеј. Погреб му је био сјајан, а заслуге његове на књижевном пољу изнели су на опелу три говорника: Матија Бан, професор Ђуричић и Милорад П. Шапчанин. Мир пепелу његовом!

Велимир Валожич један од најстаријих срп. књижара умро је 27. дец. пр. год. у Београду

у својој 76. г. Он се родио у Лајтомишљу у Ческој. Дошао је у Београд пре 42 године и примио ту књижару од Милоша Поповићи. Био је образован човек, поштен карактер. (Радњу су му примили и наставили синови) Он је примао

и купио претплату за многе па о. г. и за наш лист и својим вредним и поштеним радом одужио се и народу и својој новој отаџбини. Лака му земља била!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

I.

Новосаткиња.

Записник редовне главне скупштине добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња држане 3. (15.) јануара 1888.

Председава: Јулка Радовановићка, начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне: Хр. пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка благајкиња, прегледачица: Катица пл. Новићка; одборнице: Љубица Димовићка, Анка Павловићка, Пава Георгијевићка, Марина Завишићка, Марија Јовановићка, Љубица Велимировићка, Софија Бипарићка, Марија Бичанска, Марија Јоцићка и скупштинарке: Софија Дунђерска, Марта Кондорошка, Милица Барићка, Марта А. Ђирићка, Софија Чакра, Милица Аничићка, Христина Коцићка, Бета Варађанина, Милева Вујичићка, Софија Кодина, Милица Јојкићка, Флора Јевтићка, Анка Манојловићка, Јулка Политова, Ана Петрика, Софија Пушибрка, Зорка Стуклика, Милева Стојановићка браварка и Катица Јовановић рођ. Ђомпарић, као гост г. А. Хаџић.

Бр. 1. Председница увидевши, да се искупио довољан број чланица и да се по томе могу доносити правоваљани закључци, отвара скупштину у 3 сата после подне добродошлицом. — Скупштина се одзива са „живела“!

Бр. 2. Перовођа чита имена редовних и потпомажућих чланица, по коме се види, да је било те године 166 редовних и 2 потпомажуће чланице. — На знање.

Бр. 3. Перовођа чита имена умрлих 5 чланица: Софије Јовановићке, Софије Мађаревићке, Софије Миљковићке, Александре М. Стефановићке, Евиде Ђирићке и Милице Јанковићеве и позива скупштину, да у знак поштовања устане са својих места и изрази своју тугу за покојницама. — Скупштина устаје и с изразом „бог да им душу прости!“ наређује да се у записник заведе туга за покојницама.

Бр. 4. Чита се извештај одбора задружног

о његовом раду за минулу 1887 годину. У извештају том напомиње се, да је задруга купила и оправила кућу за себе под кућ. бр. 2002. у Нов. Саду на спрату и да с репарацијом кошта задругу на 10.000 ф. а вуче кирије 910 ф. Даље наводи одбор да је приредио свечан парастос својим покојним задругаркама и добротворима о патрону задружном, Малој Госпођи и препоручује, да се и даље то приређује у почасти покојницама. Спомиње, да је одбор изабрао (у смислу правила) за почасну чланицу ове задруге велику добротворку срп. женске деце у Босни и Херцеговини племениту енглеску грофицу Мис Аделину Ирби. — Спомиње, да је приредио мајску светковину о цару Константину и Јелени у варошком стрелишту у почасти својим задругаркама. Наводи, да није могао да приреди ни једну забаву у корист задружне благајне, што није нашао довољно пожртвовања за потпору ни у грађанству мушком ни женском. Спомиње да је задруга добила прошле године два прилога добровољна по 50 ф. од срп. задруге за међусобно помагање и штедњу и од г. Ђорђа Д. Коде као легат његове покојне сестре Ане. Наводи имена 11 приправница и 1 ученице раделичке школе, који добијају припомоћ задружну и каже, да је прошле године било 12 седница у којима је обављено 82 предмета. Уписао је 10 нових чланица. — Узима се на повољно знање и односно на одобрење.

Бр. 5. Гђа Софија Чакра предлаже, да се изјави и протоколарно уведе захвала скупштинска одбору њеном на савесном и ревносном раду његовом за прошлу 1887. год. — Прима се једногласно и заводи се захвала одбору и чланицама на труду и раду његовом за 1887 годину.

Бр. 6. Чита се извештај прегледачког одбора за прошлу 1887 годину и јавља да су књиге и рачуни уредни и тачни и да су примања задружна била те године 8975 ф. 19 н. а толика и издавања. Сувишка није било, него се задруга задужила код две приватне особе са

155 ф. 29 н. које ће се платити у течају ове 1888 год. Исти предлаже да се благајкињи за рад изда протоколарна захвала а за рачуне опросница. — Узима се на знање и ставља се благајкињи за труд протоколарна захвала и изда јој се опросница на рачунима, за 1887. г.

Бр. 7. Чита се предлог прорачуна одбора задружног за 1888. годину, који је уз позивницу био и штампан и свакој задругарици пре скупштине уручен, по коме ће примања бити 1888 године: 1810 ф. а издавања 1802 ф. 29 н. те ће преостати сувишка само 7 ф. 71 н. али на овај сувишак ваља додати и 555 ф. 29 н. што ће се платити дуг за кућу, па онда ће ипак с тим $\frac{1}{3}$ прихода допасти фонду задружном те ће се тим одговорити прописима правила задружних. Приликом овом предлози перовођа задружни, да се свота намењена за милостиње у течају идуће године од 80 ф. преполови и да се на милостиње те остави 40 ф. пошто и прошле 1887. г., као што рачуни показују, није утрошено на те цели више од 44 ф. 40 н., па ће по свој прилици бити за то довољна свота од 40 ф. а других 40 ф. да се даду у помоћ срп. глуво-немом заводу за набавку учила и других потреба те школе.

Гђа Софија Дунђерска потпомаже овај предлог Арк. Варађанина перовође и изјављује да ће од своје стране дати на ту цел још 20 ф.

Подстакнута тим изјављује и гђа Марта Кондороши, да ће и она тој школи на дар дати 10 ф.

Гђа Милица Аничкић изјављује, да је приметила, да се много и према приликама и сувише даје потпоре на приправнице, а врло мало на потпору раделички ученица, а ову раделичку струку ваљало би више потпомагати, по њеном мњењу, него ону научну.

После изјашњења перовође, да се прошле године одредила била толика иста свота (250 ф.) на потпору раделичких ученица, као и приправница, али се и на двапут расписан стечај и његову вишенушашњу опомену код ученица срп. више дев. школе, које би ваљало да се одају том послу, није пријавило више од једне ученице и та је примљена и предата на науке код г. Лазе Коцића, те одбор сматра, да ће на ту цел бити довољно и 100 фор. док се већа потреба и тражба не укаже.

Реши се једногласно, да се поднешени предлог одборски за прорачун 1888. год. прими с тим, да се по предлогу перовође одреди од своте „за милостиње у течају године“ 40 ф. за

исте цели, а 40 ф. за потпору срп. глуво-неме школе у Митровици, којом управља и у којој учитељује г. Радивој Поповић, а изјава гђе Софије Дунђерске, да ће на ту школу и сама дати 20 ф. и гђе Марте Кондорошке, да ће дати 10 ф. пропраћају се са „живеле!“

Бр. 8. Председница изјави, да долази на ред избор часника, прегледачица рачунских и половине одборница, те с тога се захваљује у име своје и осталих часника, одступивших одборница и прегледачица на указаном им поверењу и моли, да се под председништвом најстарије чланице приступи избору нових часника и одборница. — Скупшина акламацијом бира и даље за 1888. г. за начелницу гђу Јулку Радовановићку, за подначелницу гђу Христину пл. Новићку, за благајкињу гђу Софију Јевтићку, за перовођу г. Аркадију Варађанина, који се примају и одмах и своја места заузму.

Бр. 9. Новоизабрана начелница гђа Јулка Радовановићка као председница позива скупштину, да изабере три прегледачице рачунске. — Бира се једногласно и даље за 1888. г. гђа Катица пл. Новићка, а на место гђе Ане Петрика, која није хтела и даље да се прими те почести бира се гђа Софија Пушибрк и на одступивше гђе Ане Лукачек, бира се гђа Флора удова Јевтићка.

Бр. 10. Председница изјављује, да у смислу задружних правила истиче рок одборницама: Љубици Велимировићки, Љубици Димовићки, Марији Завишићки, Софији Бипарићки и Марији Јовановићки професорки, те позива скупштину, да њихова места попуни избором. — Бирају се поново на даље две године сви 6. одборница; но пошто је гђа Љубица Велимировићка изјавила да се никако не може примити даље те почести, а и гђа Милана Димитријевићка поднела је председници писмену захвалу и изјавила, да се не може даље примити те почести: то је на место ове две одборнице изабрала скупштина једногласно гђе: Катинку Христићку и Јулку Политову.

Бр. 11. Председница позива скупштину, да се изаберу три скупштинарке, које ће потписати и одоставити записник ове скупштине. — Бирају се: Софија Чакра, Марта Кондорошка и Милица Аничкићка.

Бр. 12. Пошто није нико јавио у смислу правила нове предлоге за ову скупштину. — Закључи председница скупштину у $\frac{1}{2}$ сати после подне.

Записник седнице одбора Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане 9. (21.) јануара 1888.

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Христина пл. Новићка подначелница, Соф. Јевтићка благајкиња, Флора Јевтићка прегледачица и одборнице: Анка Павловићка, Катинка Христићка, Марија Бичанска, Соф. Бипарићка, Пава Георгијевићка и Јулка Политова.

Бр. 13. Чита се записник одборске седнице од 22. дец. 1887. — одоставрава се.

Бр. 14. Чита се записник редов. глав. скупштине од 3. (15.) јан. о. г. — Одоставрава се.

Бр. 15. Председница подноси позив на глав. скупштину добротворне жен. задруге у Руми. Из позива се види, да та задруга има 71. ред. чланицу, 7 потпомажућих и 1 почасног. Готовина за 1. јануар о. г. износи 1031 ф. 03 н. Задруга постоји тек две године и показала је леп успех. — На знање.

Бр. 16. Председница јавља, да је стигао позив ст. бечејске просветне задруге Српкиња на игранку с пик-ником у корист свога фонда за 17. (29) јан. о. г. — На знање.

Бр. 17. Председница јавља, да је стигао позив срп. акад. друштва „Зоре“ у Бечу за прославу тристагодишњице рођења песника српског Ивана Ф. Гундулића, која ће се држати о св. Сави о. г. у корист подизања споменика истом песнику. — На знање.

Бр. 18. Председница јавља, да је позвата ова задруга на беседу овдашње срп. вел. гимназије, која се приређује о св. Сави о. г. у корист сиромашним ученицима те гимназије. — Упућује се благајкиња, да приложи у име ове задругу на поменуто цел 5 ф.

Бр. 19. На молбу чланице Ане Камберке — даје се изнемоглом старцу Марковићу 5 фор. припомоћи.

Бр. 20. На позив новосадског филијала земаљског друштва „црвеног крста“ — одређују се чланице Флора Јевтићка и Пава Георгијевићка да суделују од стране ове задруге у приређивању забаве у корист тог друштва.

Бр. 21. Одборкиња Марија Завишићка подноси оставку на одборништву из фамилијарних обзира — Уважава се оставка и бира се на њено место за одборницу чланица Пава Живаћка.

Бр. 22. Видосава Поучка изабрана питоми-

ца раделица јавља, да може ступити у радњу. — Умољава се благајкиња и начелница, да ју одведу на науку кројачког женског одећа код гђе Леле Павловићке, под условом, да за годину дана изучи занат.

Бр. 23. Анка Павловићка пријављује нову чланицу гђу Анку Продановићку. — Прима се.

Бр. 24. Председница позива одбор, да приреди једну забаву у корист задружне благајне. — Решава се, да се приреди „Венчић“ у гостионици код „Јелисавете“ у суботу 13. (25.) фебруара о. г. са особним улазницама од 1 ф., и за ученике и ученице по 50 н. За музику се имају постарати Јулка Политовица и Соф. Бипарићка, за дворану и друго начелница и подначелница, а за позивнице перовођа. Позивнице се имају штампати на српском, мађарском и немачком језику а разносиће их по грађанству и позивати саме одборкиње.

II.

Румљанкиња

Записник редовне главне скупштине, обдржаване у просторијама румскога магистрата у недељу 3. (15.) јануара 1888. год. у 2 сата после подне.

Председава: Милица Св. Николајевић, председкиња.

Бележи: Др. Јован Шевић, тајник.

Присутни су: Подпредседкиња Даница Димитријевић, благајкиња Драгиња Маринковић, одборкиње: Даринка Јаношевић, Љубица Максимовић, Емилија Матић, Кристина Петровић, Ана Путник и Ана Стаић, прегледачице: Ана Војновић и Катарина Сиглер, чланице: Милана Андријевић, Јелисавета Дудић, Персида Јовановић, Ана Марић, Евица Нинковић, Даница Камбер, Бојана Панајотовић, Милица Рицофи, Кристина Филиповић, Марија Ђорђевић, Ангелина Ђуришић, те саветујући чланови: Др. Душан Дима и Сима Стаић.

Од стране области био је Милан Андрић, магистратски повереник.

Главна скупштина бје преузета у одређено време, са следећим дневним редом:

1. Оверовљење задругарица.
2. Читају се имена редовних и потпомажућих чланица и чланова.
3. Извештај одбора о своме раду за г. 1887.
4. Извештај прегледачица о стању благајне.
5. Захвала частница и частника.

6. Избор: а) предсеткиње, б) подпредсеткиње, в) благајкиње, г) тајника, д) 10 одборкиња, е) 3 саветујућа члана и 3 прегледачице рачуна.

7) Евентуални предлози.

Скупштину отвори председкиња Милица Св. Николајевић, поздравивши срдачним речма све присутне, те изразивши своје задовољство гледе лепог броја сакупљених чланова и жељу, да се и ова скупштина сретно обави.

На бр. 1. дневнога реда прочита тајник Др. Јован Шевић сва имена редовних чланица, те потпомажућих и почасних чланица и чланова, којих бијаше свега 78.

На бр. 2. дневнога реда буду са стране главне скупштине све прочитане чланице и чланови оверовљени.

На бр. 3. дневнога реда узе реч у име одбора друштвени тајник Др. Јован Шевић, пак нацрта укратко читав рад одборов у минулој години.

Напосе истакне, да је одбор у седници својој одржаваној 22. јула 1887. закључио, да не држи у половици године другу главну скупштину, као што би то по правили друштвени прописано било, јер нема никаквог материјала за главну скупштину, а не жели чланице и чланове узалудно трудити.

То је, рече друштвени тајник, неуместна тачка у друштвеним правилима, јер је друга главна скупштина сасма сувишна. Друштвена правила имају установа неуместних, а гледе многих потребних околности немају опет никаквих установа. Јесу скроз мањкава, пак зато се морају сасма прерадити, односно исправити и надопунити. Обећава, да ће то што пре изградити.

У течају прошле године давала је задруга 29. јануара бал, који је био добро посећен, те који је донео 163 ф. 50 н. по одбитку трошка од 94 ф. 64 н. дакле чистога прихода 68 фор. 86 новч.

Дана 15. новембра обдржавала је задруга томболу, на којој је пало 152 ф. 90 н., по одбитку трошкова од 56 ф. 70 н., остао је чист приход са 96 ф. 20 н.

Чудновато ће то можда изгледати штованој скупштини, рече др. Шевић, да српска задруга даје балове и томболе, а никада беседу. Узрок је томе, што се беседа не да код нас давати без певачког друштва, а ово замољено да суделује одговорило је, да му то није могуће. Тајник не могаше се уздржати а да не

констатује са сажаљењем, да наше певачко друштво употребљује сва могућа извињења, само да не суделује при забави задруге. Да исто не схваћа свој позив као братско друштво напрама сестринској задрузи, јер место да сваком даном приликом подупире, а она сматра у њојзи свога противничког непријатеља. Изражује тако оправдану наду, да ће се то неспоразумљење временом отклонити.

Задруга је, рече друштвени тајник, делила ове јесени милостињу сиромашкој српској школској деци, те је 27 мушке и женске деце које сасвим задела и обукла, које само деломично, а потрошила је на то 118 ф. 74 н.

На покон је у течају године разним сиротицама поделила свега 37 ф.

Оправдавши тако посве одборов рад, узме скупштина извешће тајниково на повољно знање.

На бр. 4. дневнога реда приопћи друштвени тајник у место прегледачица стање друштвене благајне како следи:

Примање:

1. Готовина од 31. децембра 1886. 698 ф. 08 н.
 2. Добровољни прилози:
 - а) од једног странца 1 ф. 40 н.
 - б) „ гђе Софије Костић из Руме 1 ф. —
 - в) „ г. Симе С. Стајића из Руме 10 ф. —
 - г) „ г. Ђорђа Сарајкића из Руме 2 ф. —
 - д) „ гђе Јелене Јовановић из Загреба 1 ф. —
 - е) од г. Душана Николајевића из Ирига 3 ф. —
 3. Од чланарине:
 - а) у име уписнине 3 ф. —
 - б) од 82 чланице за I. четврт по 1 ф. 82 ф. —
 - в) „ 75 „ „ II. „ „ 1 ф. 75 ф. —
 - г) „ 75 „ „ III. „ „ 1 ф. 75 ф. —
 - д) „ 72 „ „ IV. „ „ 1 ф. 72 ф. —
 4. Од две забаве задружне 29. јан. 163 ф. 50 н. и 15 новембра т. г. 152 ф. 90 н.
 5. Од камата на улоге до 31. децембра 1887. године 42 ф. 41 н.
- 1382 ф. 29 н.

Издавање:

1. На штампање позива у главну скупштину са кувертима и поштарином за год. 1887. 10 ф. 28 н.
2. За приређивање прве забаве (29. јануара т год.) 94 ф. 64 н.
3. За приређивање друге забаве (15. новембра т. год.) 56 ф. 70 н.
4. За поштарину 50 н.

5. За карте и томболу	21 ф. 40 н.
6. За послугу	12 ф. —
7. Милостиње:	
а) на одело и обућу сироте школске деце	118 ф. 74 н.
б) на сироте и немоћне удовице	37 ф. —
8. На готовину за 1. јануар 1888. годину у улогу	1031 ф. 03 н. <hr/> 1382 ф. 29 н.

— Скупштина прима ово на повољно знање.

На бр. 5. дневнога реда захвали се председкиња Милица Св. Николајевић у име целог одбора и осталих частника на подељеном до садањем поверењу, положивши сва звања частника и частника у руке главне скупштине.

На бр. 6. дневнога реда ступи се к новом избору частништва. За председкињу буде поново изабрана Милица Св. Николајевић, за подпредседкињу Даница Димитријевић, за благајкињу Драгиња Маринковић, за тајника др. Јован Шивић, сви као и лане. У управни одбор буду изабране чланице Андријевић Милана, Дудић Савета, Јовановић Кристина, Матић Емилија, Максимовић Љубица. Путник Ана, Стаић Нина, Стојадиновић Љубица, Ђуришић Ангелина и Ђорђевић Милана. За прегледачице рачуна изабране су Војновић Анка, Јовановић Перса и Сиглер Катица, а за саветујуће чланове др. Душан Дима, Сима Стаић и Никола Ђуришић.

Тиме је изабрано ново частништво за год. 1888. а скупштина им кличе „живили“.

На бр. 7, дневнога реда захвали се председкиња задружном тајнику др. Јовану Шивићу са срдчним речма на његовом успешном раду и пожртвовању за задругу у прошлој години, молећи га уједно, да и надаље такав устрajan рад посвети задрузи, пак је уверена, да ће задруга напредовати.

На то устане тајник др. Ј. Шивић пак како у име своје, тако и у име целе скупштине изрази своју најтоплију захвалност свим осталим частницима, који су знали и у минулој години показати толико воље и труда око задруге, да је она знатно ојачала, а материјално се унапредила. Нарочито истакне заузимање и ванредну ревност председкиње Милице Св. Николајевић. Изрази на покон жељу, да и новоме частиштву буде једина брига унапређење и учвршћење задруге. — Скупштина пропрати то са живили.

Тиме буде дневни ред исцрпљен, на што председкиња глав. скупштину закључи. △.

Ш.

Сегединкиња.

Ова задруга држала је у течају 1887. год. четири скупштинске седнице; — две редовне и две ванредне:

I. *Записник* држане редовне главне скупштине добротворне задруге Српкиња у Сегедину 2. јануара 1887.

Председава: Г. Емилија Сремац.

Бележи: Тома Јаникијевић.

Присутни: Г. г. Елисавета удова Крестић подпредседница; одборнице: Ана Фирићхазка, Ана Атанасијевић, Јулиана Звекић, Евгенија Крестић; чланице: Амалија Шрутук, Ана М. Савић, Тинка Селеш, Теодора Хуњади, Марија Јеврић, Марија Јаникијевић, Ирина Недељковић.

Бр. 1. Г. председница поздрави присутне чланове, и отвори седницу, извешћује, да су 1886-7. школске године петоро питомца о трошку ове задруге, са оделом, храном, станом и школским књигама издржавани, који су у српску вероисповедну школу ходили, као и испит годишњи 27. јунија 1887. са врло добрим успехом положили. Троје салашке деце, која су 12. годину прешли; — са леним саветом и поучком одпуштени — а двоје деце удове Милке Томића за питомце ове задруге примљени. — Узима се на повољно знање, и удовој Милки Томићевој одређује се 40 ф. годишње, из задружне благајне, на издржавање своје деце, са изјавом да их редовно у српску школу шаље.

Бр. 2. Г. председница и као опуномоћена благајница, предаје рачун новчаног стања задружне благајне прихода и расхода за 1886. годину, који гласи:

A) *Примање:*

1. Од забаве, чланарине и камате за 1886. годину 459 ф. 37 н.

B) *Издавање:*

2. На издржавање питомца и други трошкова за 1886-7. 281 ф. 33 н.
Остаје сувишка на 1887. г. у своти 178 ф. 04 н.
Кад се дода главна свота благајне од 1885 године 2501 ф. 54 н.
Остаје готовине задружној благајни свега 2679 ф. 58 н.

Изјаснење:

- а) У сегединско чоградској штетници уложени капитал задружни под бр. 57.848 књижице . 2263 ф. 17 н.
- б) У мјеници и обвезници 278 ф. — н.
- в) У ручној каси готовине за трошак 138 ф. 41 н.
Остаје цела свота благајне на 1887. 2679 ф. 58 н.

— Издаје се г. Елисавети удовој Крестић на прегледање.

Бр. 3. Г. председница саопштава да су по правилима задружним три године частницима истекле — предлаже да се нов избор предузме: — полаже штедионичку књижицу под бр. 57.848 у своти 2263 фор. 17 н. — мјенице, обвезнице и печат на стол; захваливши се топло на вишегодишњем поверењу и одликовању моли, да се друга председница избере. — Скупштина уважавајући велике труде и пожртвовања г. председнице, као и подпредседнице око умножавања задружне благајне, са признањем поново и једногласно избрани буду: за председницу г. Емилија Сремац; за подпредседницу: г. Елисавета удова Крестић; за перовођу Тому Јаникијевића; за одборнице: г. г. Ана Фирићхазка, Јулиана Звекић, Ана Атанасијевић, Евгенија Крестић. Књижица штедионице са обвезницама предаје се г. председници Емилији Сремац са поверењем на чување — која и прими.

II. *Записник* држане главне скупштине добротворне задруге Српкиња у Сегедну 15. фебруара 1887.

Председава: г. Емилија Сремац.

Бележи: Тома Јаникијевић.

Присутни: г. г. Елисавета удова Крестић подпредседница, Амалија Шрутек, Јулиана Звекић, Евгенија Крестић, Марија Јеврић, Марија Јаникијевић, Ирина Недељковић.

Бр. 4. Г. председница отвори седницу и позива перовођу да прочита записник од држане скупштинске седнице, од 10. јануара, 20. фебруара, 20. марта, 5. августа и 14. октобра 1886. године. — без приметбе одобрен и подписан.

Бр. 5. Г. председница поднаша писмено очитовање, у погледу поверења задружне штедионичке књижице — бр. 57.848 у своти од 2263 ф. 17 н. и три обвезнице — да је на сачување примила, и одговорност на себе прима. — Скупштина захвали се на доброту г. председнице, писмено очитовање преда се г. перовођи, да у задружну архиву међу проче списе положи. Прочи предмети били су од мање важности.

IV.

Ст. Бечејкиња.

Просветна задруга Српкиња у Ст. Бечеју приредила је 17. (29.) јануара о. г. игранку с пик-ником у корист новоподигнутог свог заба-

вишта. Народ се лепо одазвао позиву својих сестара и матера и оној племенитој цели за коју је ова забава и приређена била, те је тако припало поменутој цели 200 ф. чисте хасне. Нека је слава тој задрузи и њеним часницама, које су ову ствар приредиле и водиле! Види се шта може да учини и мало друштво (има их само 32 чланице у задрузи) кад је одужевљено и одано за племениту цел. Гласови из Ст. Бечеја казују да су том лепом успеху највише помогле гђе Емилија Јоцићка председница и Евица Завишићка подпредседница. Живеле!

V.

В. Бечкеречкиња.

Читамо у „Застави“, да је ова задруга основала на 30 места крајцарска друштва и да ради, да и више таквих друштава оснује све у корист одеа и друге потпоре сиротој школској деци. Нека им служи на част такав рад!

VI.

Вршчанак.

Добротворне задруге Српкиња Вршчанак приредила је 23. јануара (4. фебруара о. г. игранку у корист своје благајне. Надамо се, да се и тамошња публика достојно одазвала тој задрузи и њеној племенитој цели.

VII.

Суботичкиња

Ова задруга приређује на Сретеније о. г. као у прославу свога десетогодишњег опстанка „беседу с игранком“ са врло лепим распоредом. На беседи тој свира ће у „чело“ г. Толингер коровођа викиндског певачког друштва, а суделоваће и Гаџ управитељ конзеваторије суботичке, говориће г. А. Хаџић секретар „Матице Српске“ и певаће суботичко певачко друштво. Још ће суделовати гђице Даница Ђорђевићева и Даница Коњовићева.

Честитамо десетогодишњицу нашој посестрими Суботичкој задрузи и желимо, да под том управом и тим одушевљењем дочека у скупу са свима чланицама своју двадесетогодишњицу! Живеле!

VIII.

Сентомашкиње.

Добротворна задруга Српкиња Сентомашкиња приредила је у недељу 24. јануара (5. фебруара) о. г. игранку у корист своје благајне.

О д г о в о р и.

Високсродној гђи Јелени пл. Лемајићки. Ваш примерак листа предао сам ученици III. р. срп. више дев. школе Видосави Комненовића. Захваљујем лепо на поклону.

Г. Душану Ламбрину. Иланца. Примио сам 2 ф. у име послате претплате за вас двоје и лепо вам захваљујем.

Гђци Јелени Живковића учитељици у Ковину. Ваши су сви претплатници добили лист у један завежљај. Ако нису примили сви, пошта је крива. Но за то ипак посласмо свима поново 1. број од о. год.

Чланицама крајцарашког друштва, где год их има, јављамо, да се овдашње чланице тог друштва нису до сад појавиле, те сумњамо и да их има. Услед тога молимо, нека оне, које би своју уштеду хтеле овамо послати, одмах и означе, на коју ће цел.

НОВЕ КЊИГЕ.

Приповетке Милорада П. Шапчанина. Књига шеста. У овој је књизи приповетка: *Сањало*. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду 1888. Цена 75 новч.

Патница Роман од Јаше Игњатовића III. књига. Премислјати — па пресудити.“ У Новоме Саду штампарија А. Пајевића 1888. Цена 60 н. Добити се може само у штампарији А. Пајетића.

Србинови Записници. Изашао је 35. бр. у Земуну о Богојављењу 1888.

Српски велико-Кикиндски календар. Календарски део саставио је А. Сандић; уредио га је А. Варађанин. Издаје књижара Јована Радака у Вел. Кикинди. Година VIII. Цена 25 нов.

„Васпитач“, под тим насловом почеће од нове 1888. г. излазити лист у Павловцима (селу близу Руме) под уредништвом г. Мите Нешковића учитеља тамошњег. Лист ће излазити у свескама месечним од 2 табака и доносиће чланке и расправе из педагогије, дидактике и методике и пратиће педагошки рад у Срба. Цена је листу годишње 3 ф. на по године 1 ф. 50 н. За Србију годишње 7 динара. Препоручујемо учитељима и учитељицама и свима, које интересује васпитна народна ствар.

На знање.

Јављамо свима својим претплатницима, да ћемо још овај 2. број послати свима онима, који се до сад нису писмом или новцем пријавили, да ће држати наш лист. Који нам, до 3 броја не пошљу претплату или не јаве писмено, да ће држати и за 1888. г. лист овај, тима нећемо шиљати даље наш лист.

Молимо уједно све оне, који су примили 1. број овог листа, а приме и овај други, па не мисле држати, да нам пошљу оба броја на траг, јер су нам потребни. Не треба за то ни правити ни писати друге адресе нити треба платити нове поштарине, само ваља на исту адресу написати доле *retour Neusatz* (на траг Нови Сад).

Умољавамо још једном скупљаче, скупљачице и пријатеље своје, да се пожуре и да покупе претплату што пре, па да пошљу, да се знамо равнати.

Уредништво.**П О З И В**

на

ИГРАНКУ

коју приређује

13. (25.) фебруара о. г.

„Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња“

у дворани „ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ“.

Цена од особе 1 флор.

Почетак у 8 сати у вече.

О Д Б О Р.

Улазнице се добијају у књижарама Браће М. Поповића и Луке Јоцића и у вече на каси.

Добровољни прилози примаће се с погледом на добротворну цел са великом захвалом.

САДРЖАЈ: 1. Садашњост и будућност, песма од Станка. — 2. Наше матере — наше уздање. — 3. Пријатељска писма. III (После игранке), од Др. М. Ј. Б. — 4. Непрестано молитесја, од М— —ћа. 5. Женскиње и књиге. С немачког М— —ћа. — 6. Листићи. — Из просвете. — За домаћице. — Зарад здравља. — Разно. — Читуља. — 7. Рад добротворних задруга. — Новосаткиња. — Румљанкиња. — Сегединкиња. — Ст. Бечејкиња. — В. Бечкеречкиња. — Вршчанкиња. — Суботичкиња. — Сентомашкиња. — Одговори. — Нове књиге. — На знање. — Позив на игранку.

Власник: Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња. — Издаје и уређује: Аркадија Варађанин.